

Барвінок

7 1989

ISSN 0132-5930

ДЕВ'ЯТЬ ЛІТНІХ СТЕЖИН

Літо-літечко... Цікаво, а скільки літніх канікул уже було в тебе, друже? Це нескладно підрахувати. А всього їх буде дев'ять. І всі — різні-різні. Як же їх запам'ятати? Спробуй щоліта записувати враження від подорожей, екскурсій, спогади про найцікавіші канікулярні дні. Коли перейдеш до десятого класу, перечитаєш свої нотатки і ніби знову помандруєш тими стежками.

Отож, вирушаючи до піонерського табору, до бабусі на село, на відпочинок до моря, не забудь взяти з собою ручку й зошит. Його чисті сторінки чекають розповідей про твої літні відкриття.

«І Я ПОДУМАЛА...»

Алла і Валя — сестрички. Двоюрідні. Обидві перейшли до третього класу. Але живуть в різних містах. А на канікули приїхали до бабусі й дідуся на село. Коли дівчатка розговорилися, то з'ясувалося, що мають на літо однакові завдання: вести щоденники.

Сестрички домовились, що писатимуть вони про одні й ті ж події. Тобто кожен запис починатиметься однаковими реченнями. А далі вже висловлюватимуть свої думки.

ЩОДЕННИК АЛЛИ

5 липня. Сьогодні їли дуже смачний борщ. Я подумала, що завтра треба допомогти бабусі поратися біля плити. Щоб до кінця канікул навчитися варити такий борщ.

11 липня. Їздили з дідусем згрібати сіно. Сонечко добре припікало. Дідусь навіть води не пив, доки не впорався. Хоча втомився дуже. Тепер я розумію, чому він завжди каже: наше молоко смачніше, ніж куповане.

17 липня. Увесь день іде дощ. Оце спасибі йому — нарешті зможу почитати книжку. А то стільки цікавого довкола — ніколи й читати. За вікном шумить дощ. І мені здається, що будинок — корабель, який пливе океаном. Я сиджу в затишній каюті й читаю книжку.

25 липня. Бабуся попросила вибрати огірки. Ніколи не думала, що на городі може бути так цікаво. Кріп тримає свою головку, мов принц якийсь заморський. Капустинки, як тітоньки, про щось шепочуться. Цибуля грізно наставила свої стріли. А огірки-хитряки поховалися між листям. Ну нічого, я теж люблю грати в піжмурки.

28 липня. Ходили в ліс по суниці. Ягід набрала дуже мало — всього баночку. Перетру їх з цукром — буде мамі на гостинець. А бабусі принесла букет квітів. Я їй — букет, а вона мені — розповідь про кожну квітку.

30 липня. Завтра їду додому. Жаль, що так швидко пролетів місяць.

ЩОДЕННИК ВАЛІ

5 липня. Сьогодні їли дуже смачний борщ. І я подумала: треба сказати бабусі, щоб і завтра зварила такий самий. Тільки щоб з м'ясом.

11 липня. Їздили з дідусем згрібати сіно. Так жарко було. Я подумала, що могла б з'їсти зразу десять порцій морозива й випити десять склянок газировки. Якщо дідусь буде ще запрошувати на сіно — не поїду.

17 липня. Увесь день іде дощ. Така нудьга. Телевізор у бабусі зіпсувався, програвача немає. Швидше б додому. Там у таку погоду хоч маг можна слухати. Або по телефону поговорити.

25 липня. Бабуся попросила вибрати огірки. А вони такі колючі. Всі руки поколола. Наступного разу треба буде одягнути рукавиці.

28 липня. Ходили в ліс по суниці. Якби знала, що їх так мало, то й не пішла б. Краще поспала б довше.

30 липня. Завтра їду додому. Нарешті я дочекалася цього дня.

* * *

Друзі! Ви прочитали два щоденники. Як ви вважаєте, у кого були цікавіші канікули: у Валі чи Алли? Чому? Сподіваюсь, ви зрозуміли це з їхніх записів. Правда ж?

«Клуб жовтенят» веде
Світлана ПРУДНИК

Малюнок В. КОРЧИНСЬКОГО

Повість-казка*

ДОПИТ

Знову засвітилося світло. Тільки синє. Мирко голосно мовив:

— Навіть павутиння синє.

— Набрид тобі?— перед ним страшенне око жахливого Павука.— Це ж добре! Люблю, коли мене бояться!

Аж тепер хлопчик помітив, що в Павуковому полоні Оксанка. Вона нічого не може сказати, бо її рот засотаний синім павутинням.

— Звільніть Оксанку! — заволав Мирослав.— Прошу!

— Гаразд,— пхикнуло страхопудлисько.— Тільки зізнайся: де скарб?

— Який ще скарб?— здивувався хлопчик.— Я нічого не знаю. Чесне слово!

— Що ви носитеся з тим чесним словом?— злиться Павук.— Ото дівчисько також клянеться. Можна подумати, що слово це таке ж смачне, як водяні комашки?..

— До чого тут водяні комашки?— питає Мирослав.

— Бо я — не простий Павук,— страхопудлисько надувається,— а водяний.

— То вас також випила веселка?

— На жаль. І на щастя.

— Чому — «на щастя»? Бо «на жаль»— знаю, сам шкодую, що випитий.

Павук відказує:

— Живу у воді. Правда, дихаю повітрям. Набираю повітря, створюю собі повітряну бульку. Булька тримається на поверхні води. Пірнаю, ловлю комашок. Захочу подихати — підпливаю до бульки.

Питає хлопчик:

— Чому шкодуєте, що потрапили сюди?

— Дивний ти... Тут же комашок немає. Але, з іншого боку, може, нарешті дізнаюся, куди подівся скарб із дна озера. Віддай мені скарб... Тоді і ти, й Оксанка — вільні...

Нараз почувся страшний голосний свист. Хлопчика кудись щось штовхнуло із фантастичною силою...

---

* Продовження. Початок у № 6, 1989.

ПОЯВА ДОБРОГО ПАВУКА

Ще не вистачало жовтого світла.

Мирослав зирк — аж Оксанка, полонена в клубочку павутиння, також жовта. І не видно водяного Павука.

— Оксаночко! — гукає.— Чуєш мене?

— Чую!

— Що означають ці різні світла?— питає.

Дівчинка пояснює:

— Ми всередині веселки... Треба подумати, як звідси врятуватися.

Мирослав бурчить:

— Врятуєшся тут. То рожеве, то синє світло. То водяний Павучище...

Оксанка мовить:

— Бабуся казала, що рожевий колір — колір тривоги.

— А жовтий?— сумно стає хлопчикові без бабусі.— Що означає цей колір?

— Спокій. Може, нас випустять.

Мирко радіє. Але, мабуть, зарано. До них повзе інший Павук. Але той Павук здалека попереджує хлопчика і дівчинку:

— Не лякайтеся, не лякайтеся. Я — хатній.— Цей Павук шепелявить, а розмовляє скоромовкою.— Віддайте, будь ласка, водяному Павукові скарб, і я негайно спущу вас на землю.

— Який скарб?!— плаче Оксанка.— Ми нічого не знаємо!

Хатній Павук невдоволено:

— Мені той скарб не потрібен. То мій водяний приятель аж пищить за ним.

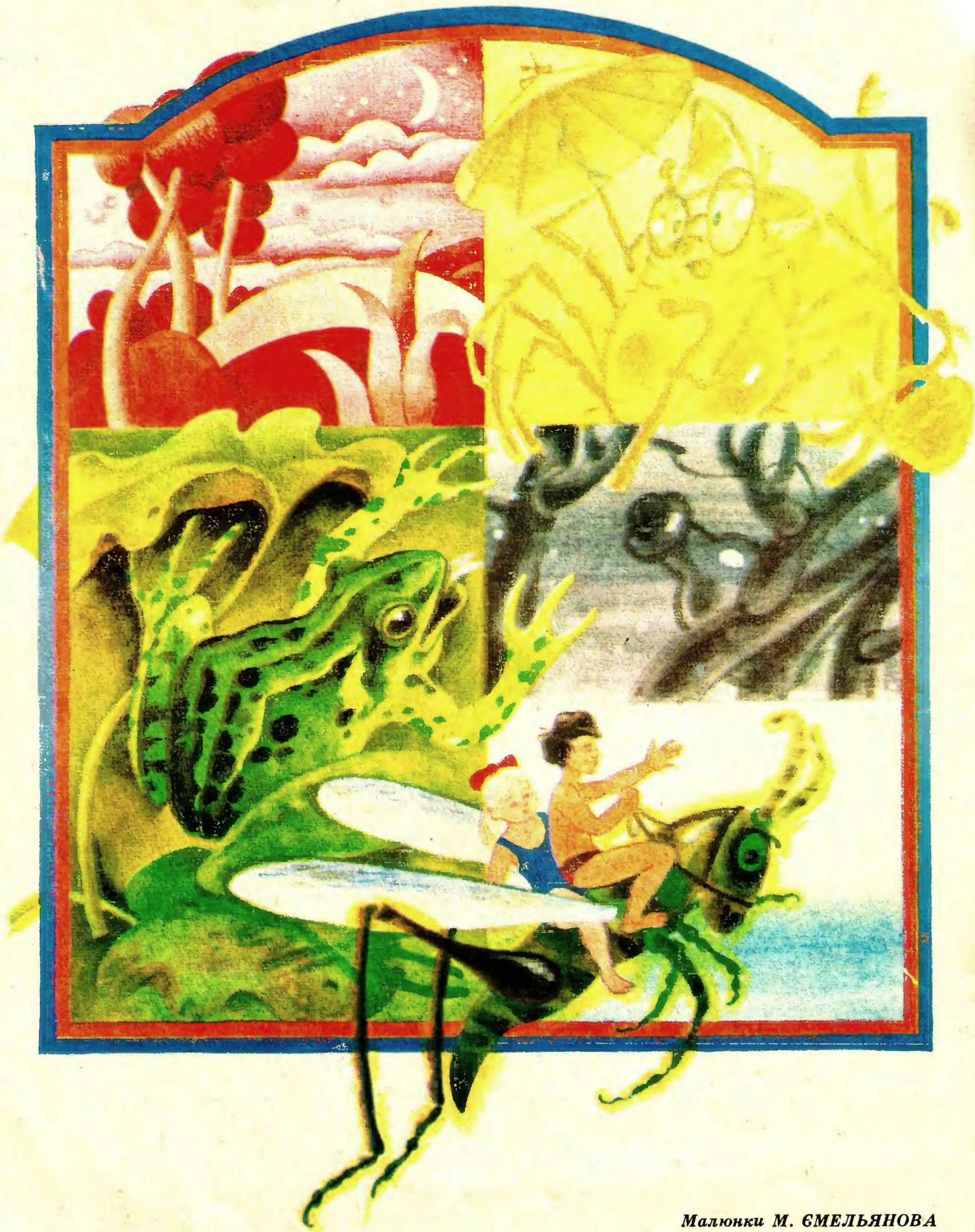
— А як ви сюди потрапили?— вирвалося у хлопчика запитання.

— Бо дурний. Виліз було на підвіконня. Знаєте, погрітися. На сонечку. Веселка й випила... Ненавмисне... А водяний Павук гадає, що ви володієте скарбом. Тому лютує. Тому послав мене до вас. Аби я вас розлучив.

— Як ви можете дружити з таким страхопудлиськом? — дивується хлопчик.

— Бо ми з одного племені. Хіба між

Малюнки М. ЄМЕЛЬЯНОВА

людьми не буває добрих і злих? Оно твоя мати павутиння моє змітає.

— Бо любить порядок,— каже Мирослав.

— Живіть собі за шафою,— радить Оксанка.

— Дякую. Сам знаю, де мені жити,— пирхає Павук.— Ліпше віддайте приятелеві скарб.

— Павуче! — благає дівчинка.— Ви ж добрий. Невже вам важко повірити в те, що ми кажемо правду?!

Павук до чогось прислухається. Насторожено. Щось здалека жахно лопотить, наближається... Павук втікає...

ДРУГА ЗУСТРІЧ З ДРУГОМ

То — Коник-стрибунець. Ледве розгледіли його. Бо чорно зробилося. Коник гострими крильцями розрізає павутиння, вивільнює хлопчика і дівчинку.

Оксанка плаче:

— Конику! Чого вони, оті павуки, причепилися до нас? Про який скарб вони кажуть?

— Скарб тут,— шепоче коник,— на цій чорній вулиці, його заховала Жаба. Пошукаємо.

— Але ж темно,— і хлопчик, і дівчинка разом.

Коник:

— Зате я бачу!

Коник крильцями: хрусь, хрусь, голосом: стрек, стрек, очима: блись, блись, наче двома мініатюрними ліхтариками... І раптом його голос. Щасливий:

— Ось він, скарбик!

І тут сталося щось неймовірне. Їх усіх заглушив голос Жаби:

— До щастя вам так далеко, як до землі, до рідного дому.

І скарбу ніхто не побачив. Ні Мирослав, ні Оксанка. Навіть Коник-стрибунець.

ОСЬ ВІН, СКАРБ!

Чорнота розсіялася. Стало зелено-зелено...

Оксанка скрикнула:

— Ж-ж-жаба! Зелена!

Справді, на зеленій каменюці із зеленою пляшкою у роті — противнюща Жаба.

Хлопчик розчаровано:

— Теж мені... скарб.

Дівчинка:

— Подумаєш, золото... Пляшка старезна, брудна.

Коник розважливо:

— А що у пляшці?

Дівчинка:

— Якісь папери.

Хлопчик:

— Може, то план, як знайти отой скарб?

Жаба мовчить, тільки сопе. Вороже зиркає на друзів. Коник-стрибунець командує:

— Обходьмо її!

Жаба рипить противнющим голосом:

— Д-дуже-е! Зляка-ла-ася! Вас!

І тут пляшка! Із скарбом! Випадає з її рота! Котиться! Просто до Оксанки!

Дівчинка хапає пляшку, лементує:

— Мій! Мій скарб! Тільки мій!

Але тут їх засліпило біле, як ото на землі, світло. Всі заплющили очі. Коли ж розплющили...

Ні Жаби. Ні пляшки. Знов скарб пропав.

ПОШУК

Коли стрибунець побачив Оксанку й Мирослава білими, сумно сказав:

— І я, мабуть, білий. Як це негарно!

Оксанка погладила його:

— Ви ще позеленієте. На землі...

Коник відсторонився.

— Жадібна ти, дівчинко! — осудливо промовив.— Мій, мій скарб! От він і знову пропав.

Мирослав став захищати Оксанку:

— Вона не жадібна! То просто вирвалося у неї.

Коник пильно глипнув на них двох:

— Вірю. Але скарб треба знайти.

Став на коліна. Наче справжній коник. Оксанка, Мирослав усідаються на нього. І помчали друзі на край... веселки. Скарб шукати.

(Закінчення у наступному номері)

Федір ПЕТРОВ

НЕТРЕБА

На лузі, у полі,
В степу просто неба
Росте на роздоллі
Звичайна нетреба.

Та є в цій рослині
Велика потреба,
Бо хворій людині
Корисна нетреба.

Василь ДІДЕНКО

ЛІТЕЧКО

Колосисте житечко
Зацвіло.
Входить любе літечко
У село.

Гарбузи розвішує
На тини,
Вирізає дудочку
З бузини.

Зеленіє хащею
У дворі,
В'є вінки найкращії
Дітворі.

Колосисте житечко
Зацвіло.
У гаї нас літечко
Повело.

Нам зозуля лу́нами
День кує.
Сонце поза клунями
Воду п'є.

Тамара ГЕРАСИМЕНКО

РЕП'ЯШОК

Йшов я з братом у лісок
По смачні горішки.
Причепився реп'яшок:
«Пронеси хоч трішки».

Я його на рукаві
Ніс усю дорогу,
По заплутаній траві,
По стежках розлогих.

Я вмовляв свій кожушок
Трішки потерпіти:
Хай маленький реп'яшок
Теж побачить світу!

ЛІТО

Сосни лапами м'якими
Переймають кожну птаху,
Підняли свої верхів'я
Й голосують біля шляху.

Світле літо мчить полями.
Довгий-довгий літа поїзд...
«Їдьмо з нами, їдьмо з нами
Там, де трави вам по пояс!»

Малюнок В. ХАРЧЕНКА

МЕТЕЛИК

Пролетів метелик
Поміж двох веселок.
Засміявсь метелик:
«Чи це я — веселик,
Чи оці веселочки
Граються в метеличка?»

ЛИСИЧКА

Знайшла собі лисичка
Оранжевий грибок.
Взяла його з травички
Й поклала в козубок.

А вдома як відкрила
Той козубок вона —
До лапки притулилось
Маленьке лисеня!

Марі-Луїза ВЕР

ЧОРНІ ЦЯТКИ СОНЕЧКА

Давно-предавно, що вже ніхто й не пам'ятає коли, комахи були однакового кольору: бляклого, сіруватого, як колір землі. Комахам це дуже не подобалось, бо вони мало чим відрізнялися одна від одної.

Якось добрий дух лісів та полів скликав усіх комах до себе. На мурі свого грота він розставив палітри з найпрекраснішими фарбами. А знаєте, де він їх узяв? У квітів, що росли в садах і на луках, у листя дерев і кущів, у дорожньої гальки, у неба, у хмар, а ще в сонця, місяця й зірок.

Пензлики на палітрах були тоненькі-тоненькі і такі гладесенькі, що аж-аж.

— Я хочу,— сказав дух комахам,— подарувати усім вам гарне вбрання, а ви самі виберіть, якого кольору.

— Я вже вибрала,— сказала мураха,— мені подобається чорний колір: він немаркий, якраз для роботи. Мені не потрібне святкове вбрання.

Мухи докинули, що чорний колір — особливий і що він пасує таким, як вони, дамам.

— Я також хочу чорне вбрання,— процвіркотав цвіркун.— Я гуляю тільки ввечері, тож не хочу, щоб мене бачили.

Добрий дух узяв пензлик і одягнув у чорне всіх комах, які забагли чорного вбрання.

— А тепер не ворушіться. Почекайте, поки ваше вбрання висохне.

Хрущ не любив чорного кольору; він захотів бути червонувато-брунатним, а крила мати ясно-брунатні.

— Мені теж трошки брунатного,— сказала бджола,— а на крила, будь ласка, золотого пилку.

Оса захотіла мати смугасту брунатно-жовту спідницю, а крила щоб були з прозорою позолотою.

— Ну а ти, цикадо?

— Я хочу сукню помаранчевого кольору, щоб на ній були відблиски сонця. Я дуже люблю сонце.

Коник-стрибунець захотів, щоб його пофарбували в колір трави. Але йому не сиділось на місці. Уявляєте, скільки треба було вправності, щоб пофарбувати його в зелене?

Аж ось причалапав цілий гурт дуже кокетливих комах, які забажали такого вбрання, щоб на ньому вигравали зелений і золотий кольори.

Але ж комахи не повинні бути однаковісінькі, і тому добрий дух приготував для кожної окрему суміш фарб: в одну суміш докинув більше золота, в другу — зелені, в третю — міді... І ось увесь гурт у новому вбранні — жужелиця, бронзівка і скарабей.

Граціозній бабці догодити було важкувато — вона хотіла мати корсажик, і щоб він був ніби емалевий, а кольору світло-зеленого і блакитно-бірюзового; а крила щоб були із шовковистого серпанку.

Художник взявся до роботи — і яке ж гарне вийшло вбрання!

Налетіли метелики, і таке тут зчинилося! Вони ніяк не могли вибрати собі вбрання до вподоби — усе їм хотілося гарнішого! Доводилося брати наймінливіші фарби, посипати їх легеньким пилом, робити найвишуканіші й найчарівніші малюнки.

Бідолашні метелики! Вони навіть не здогадувались, що через ті пречудові шати багато хто з них загине. Адже їх бачитимуть здалеку, за ними ганятимуться, щоб, спіймавши, подивитися зблизька.

— Усі вже мають вбрання? — запитав, усміхаючись, добрий дух.— Усі задоволені?

І тут прилетіло сонечко, кругле-кругленьке й трохи захекане; воно трохи запізнилося, бо заблукало.

— А я? Я теж хочу гарне вбрання. Мені хотілося б червоне!

— Звичайно! — сказав добрий дух.— Іди-но сюди! Подивися ось на це — воно пасуватиме до твоєї опуклої спинки. Але треба ще додати трохи полиску, хай твоя спинка виграє в сонячних променях. Ви ж бо родичі — Сонце і сонечко.

— Ой, як же мені гарно в цьому вбранні! Дякую тобі, добрий духу! — промовило сонечко.

Мураха, яка любила усім давати поради, підійшла до сонечка й сказала:

— Не треба було брати цей колір — дивися, він маркий.

І мураха доторкнулася до сонечка кінчиком своєї чорної лапки, яка ще не встигла висохнути.

— Ой-ой! — заплакало сонечко.— Пляма! На моєму новому вбранні!

— Злюща мураха! — загукали всі комахи.— Не плач, маленьке сонечко, може, та пляма витреться!

Але пляма не витиралася.

Мураха засмутилася. Вона аніскілечки не була зла. Просто їй кортіло дати пораду, хоч про це її ніхто не просив.

Доброму духові дуже хотілося заспокоїти маленьке сонечко, і він звернувся до мурахи:

— Ось що, Смаглявко, постав-но ще кілька цяток на спині в сонечка. Хай це буде вбрання в крапочку! Поки твоя лапка не висохла, зроби ще кілька цяток на червоному тлі. Але гарно і обережно. У тебе це добре вийде — ти дуже вправна. Ну ж бо, починай.

Мураха виправила свою помилку, і сонечко полетіло, радісне й задоволене, у найкращому в світі вбранні.

Переклав з французької **В. РОМАНЕЦЬ**

Малюнок **В. ГЛАЗОВОЇ**

сторінки історії
Події якого часу зображено тут?

Київська Русь
Яке князівство найдовше боронилося від навали?

Веніамін РОСІН

Добрий вчинок

Оповідання

На блакитному небі, міняючи обриси, перебігала самотня хмарка. Трава яскравіла в крапельках роси, як після дощу. Від сонячного проміння ще не розтанув молочно-сизий туман, коли понад ним зарокотав військовий вертоліт. На зовнішній його підвісці звисав бронетранспортер.

Штурман Терновий звірився з картою та приладами. На веснянкуватому його обличчі заграла задоволена усмішка. «Молодець, Сергійку,— похвалив він себе,— вивів куди наказано».

Ще минула хвилька-друга, і вертоліт, промайнувши над вигином річки, пішов на зниження. Стоп, приїхали!

Рубчасті бронетранспортерові скати м'яко доторкнулися до вилинялої за літо трави, і машина покотила лісовою дорогою. А вертоліт, звільнившись од вантажу, легко злетів угору.

Двигуни ревли, і розмовляти в кабіні вертольота можна було тільки через переговорний пристрій. Майор Силаєв натиснув на кнопку і сказав:

— Завдання виконано, прокладай, штурмане, курс на аеродром.

— Єсть на аеродром!— відгукнувся Терновий і, облизнувши короткувату верхню губу, додав:— Не мине й годинки, як будемо вдома.

Під машиною попливли переліски, річечки, болітця. Промайнули хати, що згори здавалися зовсім крихітними, завбільшки з сірникові коробочки... А потім, скільки сягало око, ліс. Глухий, дрімучий.

Зненацька один із двигунів запрацював з перебоями. Бортмеханік Мазниченко перемінився в обличчі. В його сірих очах майнула тривога. Стурбовано мовив:

— Командире, доведеться йти на вимушену посадку!

Пропозиція, що й казати, неприємна, але іншого виходу не мали. Незабаром вертоліт плавно спустився на лісову галявину. Після безперервного гуркоту моторів запала глибока тиша. І тільки десь неподалік скрекотіла сорока.

Силаєв, супплячи брови, спитав:

— Щось серйозне?

— Мабуть, неполадка з подачею палива...— збентежено промурмотів Мазниченко і впевненіше додав:— Я швидко впораюсь, командире.

— То добре, дій, а я тим часом трішечки розімнуся.— Майор поправив застібку на льотній куртці і вже зібрався виходити з кабіни на землю, як його карі очі розширилися.— Глянь, що діється! — вигукнув він.

А дивуватися було з чого. З лісової хащі, розгнівано похрюкуючи, вибіг величезний дикий кабан. На бурих щетинистих боках поприсихали бибряшки болотюки. Маленькі очиці люто блискали, загрозливо стирчали скривлені жовтуваті ікла.

— Що за химера? — задумливо мовив Силаєв.— Таж удень, я точно знаю, кабани на чисту місцину не вибігають. Хіба що загрожуватиме небезпека...

І лєдве промовив це, як вибігло кілька вовків. Хижо щулячи вуха, темними тінями мигнули вони через галявину.

— От від кого рятується кабан,— сказав Терновий, але одразу й замовк, угледівши, що з лісу стрімко вистрибнула чорна, як смола, лосиця. Крутнувши довгастою горбоносою головою, вона чи то кликала за собою, чи підганяла лосенятко. А воно поспішало, квапливо й пружно дибуляючи тонкими білими ніжками з гостренькими, ніби різьбленими ратичками.

Мить — і вони зникли.

— Усі тікають в один бік,— напівголосом, ніби роздумуючи, проказав Терновий,— і ніхто нікого не займає. Ні-і-і, це не полювання. Щось переполошило їх. Але що?

Ніби на підтвердження його слів, повз них шмигнули дві стрункі рудуваті косулі. За ними кількоро зайчиків.

— Очевидно, вони тікають від пожежі,— висловив здогад Силаєв.— Раніше служив я на Забайкаллі, і в посушливі роки, бувало, горіла тайга. Команди десантників іноді тижнями боролися, доки загасять... Відчайдушні вони хлопці. Якось вогонь притис сміливців до болота. Безвихідь така, що у драговину з головою поринали, та, на щастя, нагодилися вертольотчики... Страшна стихія — палаючий ліс,— вів далі Сила-

єв,— не продихнеш на згарищі, розжарене, чадне повітря, звідусіль червоні головешки тріскаються, летять... Особливо небезпечна верхова пожежа, коли полум'я вирує, перекидається з дерева на дерево. Мчить, напинається вітром вогняний вал. Швидкість його — важко уявити! — досягає двадцяти кілометрів за годину. Хто на ноги моторніший, тому ще вдається якось врятуватися, а от їжачкам, борсукам та й іншим тихоходам — лихо! Однак ми забалакалися,— спохопився майор,— а я побоююся, що вскочили ми саме в район біди. З лісовою пожежею жарти погані, найкраще й нам пошвидше забиратися звідси. Як там у тебе, Мазниченко? Чи довго ще?

— Все в порядку!— доповів бортмеханік, витираючи ганчір'ям руки.— Зараз запускатиму.

Цієї миті на галявину вишкандибало плямисте оленятко. Високі, стрункі ноги йому підгиналися. Напевне, воно дуже стомилося, бо, ступивши кілька нестійких кроків, упало на коліна.

— Мабуть, від матері відбилося,— сумно мовив Терновий.— Шкода маленького, адже пропаде...— І нерішуче спитав:— Може, товаришу майор, заберемо його, га?

— Заберемо, а далі що, куди подінемо? Зоопарку в нас при гарнізоні немає.

— Дітлахам доручимо, охоче доглядатимуть. При школі в них, знаю, в живому куточку звірята є... А зміцніє, підправиться — до заповідника переведемо.

— Ну, гаразд, умовив, ходімо по нього!

Оленятко, важко дихаючи, боязко зиркало по боках великими вологими очима. Упевнившись, що люди не вчинять йому нічого лихого, воно довірливо подивилося на них. І самі лише довгасті рухливі вуха ще видавали неспокій.

Щойно прилаштували оленятко у вантажному відсіку та спустилися донизу, як із кущів, сопучи, викотився їжачок. Далека мандрівка виявилася для нього явно не під силу, і він ледве чалапав.

— Може, й цього прихопимо за компанію? — запропонував Терновий.— Ото вже радощів буде малим.

— Нехай,— згодився майор.— Бери й цього.

За хвилину вертоліт зі свистом знявся в повітря і взяв курс на базу. І аж тепер, з високості, стало видно, що над ближнім лісом клубочився густий сірий дим і наполохано шугало перелякане птаство.

Переклав з російської
В. ДОВЖИК

Малюнок
Ю. КУЛЬБАШНИКА

ЗНАЙОМТЕСЯ: МЕТЕЛИКИ

На жовтій квітці Оленка помітила білого метелика. Підкралася до нього, простягла руку й схопила за крильця.

— Мамо, дивись, який красивий! — Дівчинка радісно підбігла до матері.

— То нащо ж ти його мучиш? Він же любить волю,— з докором мовила мама.

Оленчині пальці розтулилися, і метелик полетів геть...

Ви, діти, напевне, скажете, що метеликів на світі багато. Правда, багато, але є й такі, яких нам так і не пощастить побачити. Чому? Тому що вони рідкісні. А тепер ось почали зникати і звичайні метелики, бо там, де вони жили споконвіку, з'явилися дороги, заводи, будівлі. До того ж виловлюють метеликів і заради розваги, для колекцій. Майже тридцятьом видам метеликів, що зустрічаються на Україні, загрожує зникнення. Їх занесли до Червоної книги, тобто держава взяла їх під охорону.

Отож, коли побачите гарних метеликів, не поспішайте ловити їх. Хай живуть, прикрашають природу нашу. Адже метелики такі ж невтомні трударі-запилювачі, як і бджоли.

Може, ці фото бачить і Оленка. Ану, чи впізнає того красивого метелика, якого випустила на волю?

Діти, напишіть Барвінкові, чи бачили ви таких метеликів цього літа?

Всеволод БАБЕНКО
Фото автора

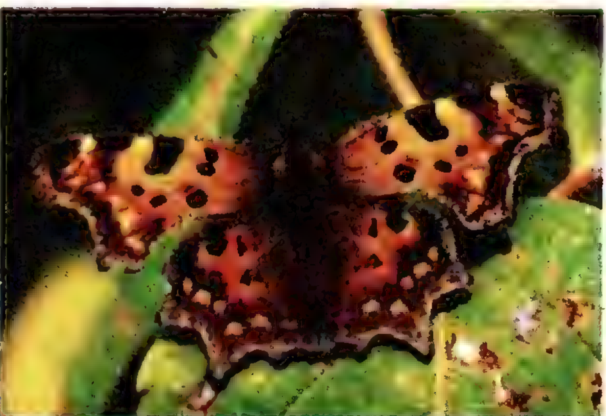
Адмірал.

Аполлон.

Павичеве око денне.

Кутокрилка.

Поліксена.

Добридень, друзі!

Не сумніваюся у тому, що ви завжди дотримуєтеся своїх обіцянок, не кидаєте слів на вітер, як ото полюбляють робити мої знайомі з четвертого класу.

Якось зібралися до гурту Василько, Павлик, Богдан і Микола та й вирішили провідати в лікарні свого товариша Дмитрика. Домовилися зустрітися наступного дня о восьмій ранку. На тому й розійшлися.

А під вечір наступного дня Микола зустрів Василька біля його двору. Привітався і винувато виправдовується:

— Вибач, але сьогодні вранці не зміг прийти — так голова розболілася...

— Буває,— проказав співчутливо Василько і сам похнюпився.— А я допомагав мамі збирати сливи на консервування...

Зітхнули хлопці і пішли до Богдана. А той саме їм назустріч поспішає.

— Винен я перед вами,— розпочав він ще здалеку,— учора увечері так захопив[redacted] Віктора Близнеця, що про[redacted] до обіду...

— Віримо,— заспокоїли хлопці товариша і розповіли про своє лихо.

А невдовзі зустріли Павлика. Той, виявилося, доглядав братика.

— Хух, аж на душі відлягло,— зітхнув Василько,— а то совість мучила. Давайте провідаємо хворого Дмитрика наступної суботи, якщо, звичайно, він до того часу не випишеться з лікарні. Виправляти помилки ніколи не пізно.

— Згода! — підтримали товариша всі троє.

— Але дивіться,— попередив Миколка,— якщо мене не буде, йдіть самі, бо я можу несподівано захворіти...

— І в мене за братиком нікому буде доглянути...

— І в нашому садку ще не всі яблука зібрані...

— А мені один знайомий пообіцяв цікаву книжку, то ви вже, будь ласка, збудіть мене, коли йтимете до лікарні...

Не встигли хлопці ще розбігтися по домівках, як до них підійшов дід Карпо.

— Хлопці, якщо захочете добре поласувати виноградом, зайдіть коли-небудь до мене в гості, допоможете в господарстві.

— Та ми хоч зараз! — вигукнув Миколка.

— Справді, чому б не допомогти добрій людині! — додав Василько.

— Ми ж майбутні тимурівці! — підтримав товаришів Богдан.

— А я від колективу не відриваюся,— сказав Павлик.

Не знаю, чи провідали хлопці свого товариша в лікарні, але переконаний, що вони самі заслабли на важку хворобу, назва якій — байдужість, егоїзм. А ви як гадаєте, друзі?

Напишіть мені.

Ваш професор МАКІВКА

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

СПОРТИВНІ ХВИЛИНКИ ОКСАНКИ Й АНДРІЙКА

Якось Барвінок завітав до школярів. Хотів розпитати, як вони ставляться до спорту, чи займаються фізкультурою.

— Займаємося! А найдужче любимо «хвилинки здоров'я».

І діти розповіли, що роблять розминку за прикладом учасників телепередачі «Хвилинки здоров'я» Оксанки й Андрійка Буряків та їхньої мами Жаннетти Петрівни.

Барвінок дуже зацікавився цією передачею. «Які милі, які зібрані, спортивні діти!» — милувався він. І ось, не марнуючи часу, взяв у Оксанки й Андрійка інтерв'ю для читачів журналу.

Виявилося, що Андрійко Буряк і його сестра навчаються в Київській середній школі № 142: Оксанка в третьому класі, а Андрійко на два роки за неї старший.

Барвінок відразу почав розпитувати Андрійка:

— *Скажи, будь ласка, коли ви почали займатися спортом?*

— У 1984 році, разом з мамою. Вона — заслужений майстер спорту з художньої гімнастики. Згодом нас почали знімати на телебаченні.

— *Андрійку, а як ставиться до цих занять ваш тато?*

— І тато вважає, що спорт зміцнює здоров'я, сприяє гармонійному розвиткові.

— *Тепер, Андрійку, відразу двоє запитань. Ви гімнастикою займаєтесь тільки вранці? І що це за вправи?*

— Це ритмічна гімнастика для дітей такого віку, як і читачі «Барвінка». А займаємося ми нею і ввечері, але з меншим навантаженням.

Барвінок ще поцікавився, як брат і сестричка проводять свій вільний час. І Андрійко розказав, що грає у футбол, тренується у футбольній секції товариства «Динамо». Оксанка ж відвідує балетний гурток Жовтневого палацу культури. У їхній родині всі захоплюються спортом і музикою.

— І в навчанні спорт допомагає,— хвалиться Оксанка.— Створює бадьорий настрій.

Барвінок усміхнувся:

— *Знаєте, друзі, багато дітей вважає, що ви станете справжніми спортсменами.*

— Так, я мрію стати футболістом вищого класу. А ще — чемпіоном світу!.. Як тато Леонід Буряк, як Олег Блохін. А Оксанка мріє про балет.

— *Андрійку, що б ти хотів побажати своїм ровесникам?*

— Щоб вони добре вчилися і неодмінно займалися спортом. Тому що спорт — грація, сила, витривалість і життєрадісність.

— *Після твоїх слів, Андрійку, усім нашим читачам захочеться бути сильними й загартованими. Правда ж, діти?*

Разом з Барвінком розмову з школярами вела Мирослава МАКАРЕВИЧ

Фото П. ЛЕЙКА

Мар'яна РОЧИНЬ

СКІЛЬКИ ПОТРІБНО РУК?

Якось каже ТАРАНТЕЛЛО ЖУК:
— Більше я ні з ким не дружу,
Жу-жу-жу...
— Що ж,— зітхнула тихо МУРАШКА,—
Тільки жити без друзів тяжко.
— Нащо друзі,— відказує ЖУК,—
В мене є аж дванадцять рук.

Ох, гляди, як біда виникá,
Ще потрібна і дружня рука.

ПРО ГОРОХ І МАШИНУ

ЦАР ТОРОХ купив машину
За зелену горошину.
Тільки раз поїхав в ліс
І в таку багнюку вліз,
Що полопалися шини.
І ТОРОХ її покинув.
А ЦАРИЦЯ ТОРОХТИЦЯ
Походжає по світлиці:
— ТОХ-ТОРОХ, оце ледащо,
Проміняв горох нінащо.
От якби не цей бензин,
Мали б сотню горошин.

ДАЙ І НЕДАЙ

В мого братика
Велосипедик є!
Але він його
Нікому не дає.

Не проси і не благай.
Братика зовуть НЕДАЙ.
Цей НЕДАЙ такий страшнющий.
Тільки очі я заплющу,
Він тихесенько встає,
Забирає все моє.
Навіть ляльку, навіть посуд.
Ну, чого ж він не попросить?
Дам йому магніт, резинку,
Гудзик, олівці, машинку,
Стрічку, новорічну маску,
Хай лиш скаже: «ДАЙ, будь ласка!»

Малюнок В. ХАРЧЕНКА

КОНКУРС ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ «ДУМИ МОЇ», присвячений 175-річчю з дня народження Тараса Шевченка

До редакції надійшов лист і малюнки з Оренбуржя, де Тарас Шевченко був на засланні.

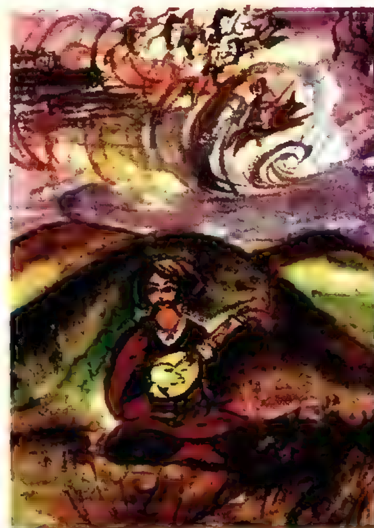
«Здравствуй, Барвинок! Пишет тебе Люда Чичкина. Конкурс «Думы мои» необычно затронул меня. Узнав о Т. Шевченко, прочитав его стихи, поэмы, я многое поняла и полюбила Украину с её песнями, интересной историей, красочными костюмами и прекрасными стихами о ней. Недавно мы вместе с классом совершили поездку по Украине. Красота, да и только!..

Люда ЧИЧКИНА, Оренбургская область, п. Акбулак».

Дякуємо тобі, Людо, за чудового листа. Ми раді на сторінках журналу помістити твої малюнки.

Вчитаймося, друзі, в підписи до них, адже їх також робила Люда. Скільки тут небайдужості, душевності й справжнього розуміння поезій великого Кобзаря!

БАРВІНОК

«Здесь я нарисовала кобзаря, играющего на кобзе и воспевающего великий украинский народ, Запорожскую Сечь и отважных украинцев, которые охраняют и оберегают свою Украину, свой могучий Днепр от врагов...»

«Этим рисунком я проиллюстрировала строки стихотворения А. К. Толстого об Украине:

Ты знаешь край, где всё обильем дышит,
Где реки льются чище серебра,
Где ветерок степной ковыль колышет,
В вишнёвых рощах тонут хутора...

...Туда, туда всем сердцем я стремлюся,
Туда, где сердцу было так легко,
Где из цветов венок плетёт Маруся,
О старине поёт слепой Грицко...»

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ДІВЧИНА

Бджілки злотисті
В квітах літають,
Роси перлисті
З трав опадають.
З золота зіткане сяєво ллється,
Ліс в нім купається, листя сміється.
В шатах зелених
Вийшла дівчина,
В косах студені
Роси-перлини.
З золота зіткане сяєво ллється,
Ліс в нім купається, листя сміється.
В квітах барвистих
Дівчина сяє,
В оченьках чистих
Сонечко грає.
З тих оченяток сяєво ллється...
Дівчина літом веселим зоветься...

1910 рік

НА СТАВУ

Блищить веселка крізь тумани,
І ніжно хвилі в берег б'ють,
І темна хмарка тихо тане,
І грому грізного не чуть.
Плюскоче риба і гуляє,
Алмазні бризки сипле скрізь,
І мрійний вітер засинає
В листках задумливих беріз.

1912 рік

ОЙ НА ІВАНА ТА Й НА КУПАЛА...

Як тільки гаряче липневе сонце стало хилитися до землі, на трав'янистому березі ставка біля старого млина почали збиратися люди. Поспішали сюди і дорослі, і діти — адже таке свято буває лише раз на рік. А у Стецівці Звенигородського району на Черкащині готувалися до нього всім селом: шили і вишивали сорочки, записували і розучували давні призабуті купальські пісні, розпитували старих людей, як відбувалося колись це свято. Воно здавна було на Україні не релігійним, а народним святом Природи, коли люди «купалися», цебто збиралися докупи, купалися й запалювали вогнища, наче очищаючись вогнем і водою.

Сьогодні Купало стало справжнім святом народної пісні і дитячих розваг, які записали від своїх батьків, бабусь, дідусів члени Малої академії народних мистецтв, відкритої недавно у сільській школі. Ці фольклорні експедиції очолює вчителька Любов Михайлівна Білозерська — великий ентузіаст вивчення народної творчості. Завдяки їй на рахунку Малої академії вже кілька десятків призабутих співанок і розваг, що стали своєрідним відкриттям не лише для жителів села, а й для тих, хто познайомився з ними на недавніх республіканських фольклорних святах. Діти записали майже півтора десятка самих лише купальських пісень. І це тільки в одному своєму селі. А скільки ще не відкритих народних пісенних скарбів їх чекає! А скільки цікавих ігор та розваг знають стецівські діти! І «Вербовую дощечку», і «Дощик», і «Гуси», і «Чабан», і «На баштані», а ще ж «Цурку» і «Латку-битку»!..

Закінчилося купальське свято киданням вінків на воду. Дівчатка клали розкішні свої вінки в ласкаві хвилі. Пливли вінки за водою: то прибивалися до берега, то опинялися в руках Водяника, що несподівано виринав з води.

Ще довго стояли на березі діти і милувалися, як сонце кладе на звечорілу воду свої червоні стрічки-промені, як палає незгасне купальське вогнище. І хочеться вірити, що нарешті відродяться, оновляться, поширяться призабуті народні традиції.

Григорій БІЛОУС,
с. Стецівка Черкаської області

Фото Д. ЧЕРЕДНИЧЕНКА

ОЙ ВИЙДИ, ГРИЦЮ, НА ВУЛИЦЮ

**Ой вийди, Грицю, на вулицю
Та вирубай нам купайлицю,
Бо наші хлопці недбалиці,
Не вирубають купайлиці.**

**Юрківські хлопці про нас дбають,
Нам купайлицю вирубають.**

**Як вирубають до схід сонця,
Нехай поставлять край віконця.
Як вирубають до зірниці,
Нехай поставлять край криниці.**

**Як вирубають до місяця,
Нехай всі разом побісяться.**

Записала Люда ШЕВЧЕНКО (11 років) від Зінаїди Кирилівни ЧОРНОВІЛ (56 років)

ОЙ ЯРОМ, ЯРОМ, ДОРІЖКОЮ

**Ой яром, яром, доріжкою
Їхав Іванко теліжкою.**

**Їхав Іванко на ягняті
Та віз Марію у горняті.
Вилазь, Маріє, із горняти,
Нехай побачить тебе мати.**

**Нехай побачить тебе мати,
Яку невістку буде мати.**

Записала Тетянка ТКАЧЕНКО (12 років) від Мотрі Кононівни ОРЛИК (66 років)

ОЙ НА ІВАНА, НА КУПАЙЛА

**Ой на Івана, на Купайла
Вийшла Марія гарно вбрана.**

**На неї хлопці зглядалися,
А зачіпати стидалися.**

**Один Іванко не постидавсь,
Взяв за рученьку та й привітавсь.**

Записала Алла БЕВЗ (13 років) від Марії Іванівни ТРОСТЯНСЬКОЇ (72 роки)

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Київ, «Молодь».

Макет В. Харченка
На обкладинці малюнок А. Твердого

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году.
Выходит ежемесячно.
Киев, «Молодь»
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».

Адрес редакции и полиграфкомбината: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.
Тел. 211-06-80, 211-04-98
Здано до набору 21.04.89. Підписано до друку 30.05.89.
Формат видання 60×90 1/8.
Папір офсетний №2. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,03.
Тираж 347 200. Зам. 9-189. Ціна 20 к.
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адреса редакції і поліграфкомбінату: 252119, Київ-119 вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-06-80, 211-04-98
Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

Індекс 7

Чим приваблює свято Купала?
Загадковістю, таємничістю,
безконечними іграми-таночками...
Цей малюнок ніби переповідає
прадавню поетичну легенду.
Ніби закликає не забути її,
зберегти для майбутнього
як одну з найяскравіших традицій
нашого народу.
Тож і наступного літа ми, діти,
зустрінемося з вами на святі Івана Купала.
Підготуйтеся ж до нього так,
як ваші ровесники з Черкащини,
про яких ви щойно прочитали.
І відродіть його. І нам опишіть.
Чи й на свято запросіть.
До зустрічі!

БАРВІНОК